

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

№ 8

24.09.2026 ел

"2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзөлә муниципаль районы Урыс авыл жирлегенәң жирләрәннән файдалану һәм саклау" муниципаль программасын раслау турында

Татарстан Республикасының Минзөлә муниципаль районы Урыс авыл жирлеге территориясендә жирләрне саклауны тормышка ашыру максатларында, Россия Федерациясә Бюджет кодексының 179 маддәсә, Россия Федерациясә Жир кодексының 11, 13 маддәләре, 06.10.2003 елдагы №131-ФЗ "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законы, 28.07.2004 елдагы "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында" 45-ЗРТ Татарстан Республикасы Кануны нигезендә, Татарстан Республикасының Минзөлә муниципаль районы Урыс авыл жирлеге Башкарма комитеты

КАРАР ЧЫГАРА:

1. "2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзөлә муниципаль районы Урыс авыл жирлегенәң жирләрәннән файдалану һәм саклау" муниципаль программасын расларга (Кушымта).
2. Татарстан Республикасы Минзөлә муниципаль районы Урыс авыл жирлеге Башкарма комитетының «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Минзөлә муниципаль районы Урыс авыл жирлеге жирләрәннән файдалану һәм саклау "Муниципаль программасын раслау турында" 2022 елның 11 июлендәге 10 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карар кул куйганнан соң канун көченә керә һәм Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында <http://pravo.tatarstan.ru/> адресы буенча рәсми рәвештә бастырылырга тиеш.
4. Бу карарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам.

И.С. Аксюкова

Татарстан
Республикасының Минзәлә
муниципаль районы Урыс авыл
жирлегенә Башкарма комитеты
карашына кушылта
«24» сентябрь 2026 ел №8

**"2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль
районы Урыс авыл жирлегенә жирләрәннән файдалану һәм саклау"
муниципаль программасы**

**2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль
районы Урыс авыл жирлегенә жирләрәннән файдалану һәм саклау буенча
муниципаль программаның паспорты**

Программаны эшләү өчен нигезләмә	РФ Жир кодексы, 06.10.2003 елдагы «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» N131-ФЗ Федераль законы
Заказ бирүче	Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль районы Урыс авыл жирлегенә Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүче	Урыс авыл жирлегенә Башкарма комитеты
Программаның төп максаты	Урыс авыл жирлегенә жирләрән саклау һәм рациональ куллану чараларын гамәлгә ашыру
Программаның билгеләнеше	Урыс авыл жирлегенә жирләрән саклау мәсьәләләрен хәл итү
Программаны тормышка ашыру вакыты	2026-2028 еллар
Көтелгән нәтижеләр	Жирләрне саклау һәм рациональ куллану, бозылган жирләрне торгызу, халыкның экологик куркынычсызлыгын һәм яшәү сыйфатын күтәрү өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру
Программаның гамәлгә ашырылуын контрольдә тоту	Урыс авыл жирлегенә Башкарма комитеты

Программаны гамәлгә ашыру механизмы	Урыс авыл жирлеге жирләрен саклау һәм рациональ файдалану буенча хужалар һәм кулланучылар эшчәнлеген координацияләү Урыс авыл жирлеге Башкарма комитеты тарафыннан башкарыла. Кирәк булганда Программаны төгәлләү үткәрелә.
Финанслау чыганаclarы	Программаны тормышка ашыру муниципаль берәмлекнен бюджет чаралары һәм оешманың үз акчалары исәбенә алып барыла. 2026 ел - 0 сум; 2027 ел - 10 000 сум; 2028 ел - 10 000 сум .

1.Муниципаль программаны тормышка ашыру өлкәсендәге хәзерге халәтнең сыйфатламасы һәм төп проблемалары

Жир - әйләнә-тирә мохитнең мөһим өлеше, аның кулланылышы башка барлык табигать объектлары: хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөньясы, сулар, файдалы казылмалар һәм жир катламының башка кыйммәтләре белән бәйле. Жирне куллану һәм саклау булмаганда, башка табигый ресурсларны файдалану мөмкин түгел. Жиргә карата хужасызлык тиз арада зыян китерә яки якин киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерәчәк, жир-туфрак өслеге катламының жимерелүенә генә түгел, ә аның химик һәм радиоактив пычрануына китерәчәк, шулай ук барлык табигый комплексның экологик начараюы белән дә бара чак.

"2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль районы Урыс авыл жирлегенә жирләреннән файдалану һәм саклау" муниципаль программасы (алга таба - Программа) жирләрен куллану һәм саклауның уңайлы шартларын барлыкка китерүгә, икътисадыны ныгыту мәнфәгатьләрендә жир ресурсларын нәтижәле һәм рациональ файдалану һәм идарә итү дәүләт сәясәтен тормышка ашыруны тәмин итүгә юнәлдерелгән.

Жир фондының төрле максатлар өчен зур күләмдә кулланылышы әйләнә-тирә мохит экосистемасының барлык буыннарының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бурычларны куя. Табигатьтә барысы да үзара бәйле. Шуңа күрә звеноның бер буынының, бу урман, хайваннар дөньясы, жир булсын, дәрәс эшләвен бозу экологик системаның балансын һәм бөтенлеген бозуга китерә.

Жирне рациональ булмаганча файдалану, аңа кулланучыларча һәм жавапсыз мөнәсәбәт аның башкарыла торган функцияләрен бозуга, табигый сыйфатларының түбәнәюенә китерә.

Жирне саклау, жирдән рациональ файдалану тээмин ителгәндә генә, нәтижәле була ала.

Урыс авыл жирлегенә тотрыклы социаль-икътисадый үсеш проблемалары һәм аның халкының экологик куркынычсыз яшәү эшчәнлегә хәзергә этапта жирләрне саклау һәм куллану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнештә. Авыл жирлегә дәрәжәсендә жирләрне саклау һәм куллануның урындагы проблемаларын мөстәкыйль, бөтен, комплекслы, зирәк акыл белән, биредә яшәүче кешеләрнең генә түгел, ә киләчәк буыннарның мәнфәгатьләрен дә күздә тотып, хәл итәргә мөмкин.

Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Урыс авыл жирлегә территориясендә рөхсәт ителгән төрле кулланыштагы жир кишәрлекләре бар.

Иң кыйммәтлеләре авыл хужалыгы жирләренә караган авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр санала.

Жирлек территориясендәге көтүлекләр үзләренә мәдәни-техник халәте буенча нигездә чиста. Көтүлекләр шәхси ярдәмче хужалыклар тарафыннан кулланыла.

Көтүлек азыгын кулланучыларның барысын исәпкә алганда, табигый көтүлекләр көчле йөкләмә тоймый. Барлык көтүлекләрдә дә диярлек яшел үлән артыгы белән житәрлек.

Жирләрнең экологик халәте уртача яхшы, ләкин стихияле рәвештә рөхсәт ителмәгән чүплекләр әйләнә-тирә мөхиткә тискәре йогынты ясый һәм экологик ситуацияне начарлата.

2. Муниципаль программаның максатлары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре, башкарылу вакыты һәм этаплары

Жирлек территориясендә жирләрне куллану һәм саклау өлкәсендәге муниципаль сәясәтнең төп принциплары: Урыс авыл жирлегә Башкарма комитеты эшчәнлегенә законлылыгы һәм ачыклыгы, җаваплылыгы һәм контроль астында булуы, нәтижәлелек.

Муниципаль программаның максатлары: пычратуны, ярлылануны, деградацияне, бозылуны, жирләрне һәм туфракларны юк итүне бетерү һәм булдырмау, шулай ук жирләргә һәм туфракларга башка тискәре йогынты тәэсир ителүне, шулай ук авыл хужалыгы жирләрендә туфракларның уңдырышлылыгын торгызу һәм жирләрне яхшырту өчен жирләрне рациональ куллануны тәэмин итү.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:
- житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендә эшчәнлекне

жайга салу;

- жирлөрдән файдалану һәм саклауның нәтижелелеген күтәрү, жирләрне рациональ куллану һәм саклауны оештыруны тәмин итү;

- яшел үсентеләрне саклау һәм торгызу;
- жирлөргә инвентаризацияләү үткәрү.

Жирләрне инвентаризацияләү деградацияне, пычратуны, чүпләүне, жирләрне бозуны, хужалык эшчәнлегенә башка тискәре йогынты тәсир ителүне булдырмау, кулланылмаган, рациональ булмаганча кулланылган яки максатлы билгеләнеше буенча булмаган һәм рөхсәт ителгән кулланышка туры килмәгән жир кишәрлекләрен, жирләрнең башка характеристикаларын ачыклау өчен үткәрелә.

Өлеге программаны тормышка ашыру жирдән файдалануны тәртипкә салуга; яңа жир кишәрлекләрен әйләнешкә кертүгә; авыл жирлекләренен инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыруга, шуңа тәңгәл рәвештә икътисад үсешенә, жирлөрдән нәтижәле файдалануга һәм саклауга булышчак.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә түбәндәгеләр тәмин ителәчәк:

- 1) Торак пунктларны төзекләндерү;
- 2) Жирләрнең сыйфат характеристикаларын яхшырту;
- 3) Жирлөрдән нәтижәле файдалану.

Программаны тормышка ашыру вакыты - 2026-2028 еллар.

3.Муниципаль программаның төп чаралары исемлеге

Муниципаль программа чикләрендә Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Урыс авыл жирлеге территориясендә жирлөрдән файдалану һәм саклауның нәтижелелеген арттыру буенча чаралар планлаштырылган.

№ т/б п	Чараларның атамасы	Финанслау чыганаclarын күрсәтеп финанслау	Башкаручы	Башкару вакыты	Жаваплы зат

1.	Чокырларның өске киселешләрен ныгыту	Оешмаларның, шәхси затларның, жир кулланучыларның үз акчалары	Жирнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
2.	Грунтның киң файдаланышта булган файдалы казылмалар карьерларын инвентаризацияләү үткәру. Күрсәтелгән карьерларны билгеле оешмаларга беркетеп бирү. Аларны рекультивацияләү проектларын эшләү.		Авыл авыл жирлегенен Башкарма комитеты	2026-2028	Башкарма комитет житәкчесе
3.	Карьерларны рекультивацияләү	Оешмаларның, шәхси затларның, жир кулланучыларның үз акчалары	Карьерларда н файдаланучылар	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
4.	Шәхси буаларны, гидротехник корылмаларның башка су объектларын ачыклау һәм бу корылмаларны билгеле биләүчеләре тарафыннан тикшерү		Авыл жирлегенен Башкарма комитеты	2026-2028	Башкарма комитет житәкчесе
5.	Жирләргә куллану чикләрен салу, линияле корылмалар объектлары, юл челтәре, чикләнгән кулланылыштагы жирләр чикләрен куеп, жирләрнең бердәм мәгълүмат базасын		Авыл жирлегенен Башкарма комитеты	2026-2028	Башкарма комитет житәкчесе

	формалаштыру һәм алып бару				
	куллану, сыйфат күрсәткечләре				
6.	Урыс авыл жирлегенә торак пунктлары территориясен төзекләндерү һәм яшәлләндерү	20000 сум	Авыл жирлегенә Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет жетәкчесе
7.	Авыл хужалыгы жирләрен агачлар һәм куаклар басудан, чүп үләннәреннән һәм зарарлы организмнардан саклау чараларын үткәрү	Жир кулланучының үз акчалары	Жирнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма жетәкчеләре, шәхси затлар
8.	Деградациягә, пычрануга, чүпләнүгә, башка тискәре (зарарлы) хужалык эшчәнлегенә тәэсиренә дучар булган жирләргә яхшырту һәм торгызуны тәмин итү	Жир кулланучының үз акчалары	Жирнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма жетәкчеләре, шәхси затлар